

Іван СОВ'ЯК

За допомогою літургійних обрядів Тайни Шлюбу Церква відкриває нам глибину людських взаємин людини з Богом. Ці глибокі своєю символікою жести і слова мають на меті донести до людини велику цінність християнського подружжя, підкреслюють вагу взаємних зобов'язань нареченої та нареченого, демонструють високе покликання, до якого вони мають прямувати впродовж спільного життя...

Свята Тайна Подружжя складається з двох основних частин: вступного обряду заручин та чину вінчання, який, в свою чергу, містить у собі обіт вінчання, обряд спільної чаші, обхід навколо тетраподу під спів тропаря та благословення вінцями.

Обряд заручин

Молодята у притворі храму висловлюють твердий намір укласти шлюб. На знак цього священник бере обручки зі святого престолу, накладає на їхні правиці промовляючи молитву: «Заручається раб Божий (ім'я) з рабою Божою(ім'я) в ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа. Амінь.» Подекуди обручки перед цим покладаються на престолі на знак того, що союз скріплюється правицею Всевишнього і що молодята будуть жити згідно з промислом Божим. Також цим підкреслюється, що через дотик до святого престолу і лежання на ньому обручки освячуються і передають нареченим Боже благословення. Обручки символізують нерозривність подружжя, вічну любов між нареченими та є знаком цілковитої взаємної довіри. Подружній союз, як і обручка, має бути без кінця. Потім священник знову молить Господа про те, щоб Він сам благословив і затвердив заручини, пославши нареченим ангела, щоб йшов перед ними в усі дні їхнього життя.

Чин вінчання

Під спів 127 Псалма «Блаженні всі, що бояться Господа, ходять путями Його» священник підводить заручених до тетраподу (середини храму), після чого спочатку жених виявляє згоду взяти собі за дружину свою наречену. Те саме робить і невіста. Отже, наречений і наречена підтвердили перед Богом і Церквою добровільність і непорушність свого наміру вступити в шлюб. Після цієї згоди розпочинається чин вінчання торжественним виголосом, як на Божественній літургії: «Благословенне Царство Отця, і Сина, і Святого Духа». Цей виголос означає, що в центрі стремління молодят має бути досягнення Царства Божого.

В одній з молитов священник промовляє: «сам, Владико Пресвятий... прийди невидимим твоїм пришестям і благослови подружжя це, і дай рабам твоїм, (ім'я) і (ім'я), життя мирне, довгі літа, доброчесність, любов взаємну в союзі миру, рід довговічний, у дітях утіху і нев'янучий вінець слави. Сподоби їх видіти дітей дітей своїх, охорони ложе їх від небезпек. І дай їм від роси небесної з висот і від достатку земного, наповни їх дома пшеницею, вином і оливою, і всяким добром, щоб вони подавали потребуючим. Дай водночас і тим, що з ними, усе, чого вони просять на спасення».

Обіт

Спочатку свідки (дружба і дружка) розстелюють вишитий рушник перед тетраподом, який символізує життєву дорогу, по якій разом мають пройти жених і невіста. Після цього жених і невіста стають на коліна і кладуть праву руку на Євангеліє, а священник ставить епитрахиль і хрест на їхні руки. І тоді спочатку жених, а опісля невіста, складають перед Богом подружню присягу любові, вірності, чесності і що не залишать одне одного аж до смерті, випрошуючи для цього допомоги Пресвятої Трійці та всіх святих. Після цього священник підтверджує цей обіт словами Святого Письма: «Що Бог з'єднав, людина хай не розлучає» (Мт 19,6).

Вінчання

Після обіту священник бере вінці і накладає їх спершу на жениха, а потім на невісту, мовлячи: «Вінчається раб Божий (ім'я) з рабою Божою (ім'я) в ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа. Амінь». По цьому він благословляє їх тричі мовлячи: «Господи Боже наш, славою і честю вінчай їх». Спочатку вінці робили із квітів, а пізніше їх почали виготовляти з металу, надаючи їм форму царської корони. Тому вінці символізують царську славу молодих а також їх перемогу над пристрастями та нагороду, що її одержують мученики за самопожертву за вірність Христовій любові.

Прикрашені вінцями, наречений і наречена предстають перед Богом та небесною і земною Церквами, приймаючи Боже благословення. Далі слідує прокімен, читання Апостола і Євангелії, під час чого молодята тримають запалені свічки, які символізують присутність Господа. Вогонь дає тепло, яке дарує втіху, тому запалені свічки уособлюють радість зустрічі двох закоханих людей. Одночасно це і символ їхньої чистоти та непорочності.

В одній з молитов, що тут промовляються, священник вимолює у Господа благословення на їх спільне життя: «Сам нині рабів твоїх (ім'я) і (ім'я), що їм зволив Ти з'єднатися одне з одним, збережи в мирі й однодумності, покажи чесним їх подружжя, збережи нескверним їх ложе, зволь, щоб їх співжиття було непорочне, дай їм дожити глибокої старости і чистим серцем сповняти заповіді твої».

Обряд спільної чаші

Пиття вина зі спільної чаші символізує повне єднання наречених. Віднині у нареченого і нареченої спільне життя: одна доля, одні думки, одні бажання, одне тіло. У нерозривному союзі вони будуть ділити між собою чашу радощів і скорбот. Потім священник з'єднує праву руку чоловіка з правою рукою дружини, покриває руки їх епитрахиллю і поверх неї кладе свою руку. Це означає, що через руку священника чоловік отримує дружину від самої Церкви, що з'єднує їх у Христі навіки. Священник тричі обводить молодих навколо тетраподу.

При першому обходженні співається тропар "Ісає, ликуй, Діва мала в утробі і родила Сина Еммануїла. Бога і чоловіка, Восток ім'я йому; його величаючи, Діву ублажаємо", в якому прославляється таїнство втілення Сина Божого Еммануїла від Діви Марії.

При другому обходженні співається тропар "Святії мученики, ви славно страждали і вінчалися, тож моліться до Господа, щоб помилував душі наші". Увінчані вінцями, як переможці земних пристрастей, вони являють образ духовного шлюбу віруючої душі з Господом.

Нарешті, у третьому тропарі, який співається при останньому обходженні тетраподу, прославляється Христос як радість і слава молодят, надія їх у всіх обставинах життя: "Слава Тобі, Христе Боже, апостолів похвало і мучеників радосте; їх проповідь Тройця єдиносущна". Цей обхід означає, що на шляху подружнього життя молодят супроводжує

та підтримує Господь і Церква, а тому вони мають силу подолати різні виклики і труднощі та своїм життям та самопожертвою, як мученики, засвідчити іншим Христа.

Іван СОВ'ЯК. Літургійна символіка Чину Подружжя//СЛОВО № 4 (64) 2015-2016. с.38-39